

Författare:	Bengt Lindell
Titel:	Civilprocessen
Upplaga:	2
Utgivningsår:	2003
ISBN:	91-7678-510-6
Serie:	–
Avhandling:	–
Ämnesområde:	Processrätt
Pris:	<i>Se prislista på www.iustus.se</i>

Bokpresentation

Denna bok behandlar hela civilprocessen. De två första kapitlen utgör en allmän del. I denna finns en redogörelse för viktiga begrepp och principer i civilprocessen samt en karaktäristik och analys av rättegångsbalkens regler och en diskussion om rättsskipningens funktioner. Därefter behandlas rättsskipningens organisation, jurisdiktionsfrågor, parterna och deras talan, rättegången i tingsrätt och överrätt, olika slags avgöranden inklusive rättskraft, incidenter, rättegångskostnader, bevisfrågor och säkerhetsåtgärder.

EG-processrätten, Europakonventionen Bryssel- och Luganokonventionerna och Bryssel 1-förordningen står i dag för en betydande del av rättsutvecklingen också inom den nationella processrätten. Av denna anledning behandlas även dessa regelsystem.

Ett kapitel i boken innehåller fallstudier, det vill säga ingående analyser av hur processrättsliga regler bör tillämpas i några utvalda konkreta problemfall. Boken avslutas med ett kapitel om alternativ till rättegång: skiljeförfarande och medling.

Förutom sedvanligt sakregister är framställningen också försedd med lagrumsregister.

Författarpresentation

Bengt Lindell är professor i processrätt vid Uppsala universitet.

Innehållsförteckning

Förord till andra upplagan 5	
Förkortningar 7	
Innehåll 9	
Kap. 1 Introduktion	21
1.1 Begreppet civilprocess	21
1.1.1 När börjar en rättegång?	25
1.2 Några viktiga tudelningar	27
1.2.1 Dispositiva och indispositiva tvistemål	27
1.2.2 Juridisk och verklig sanning	28
1.2.3 Materiell och formell rätt	29
1.2.4 Rättegångsfrågor och frågor som hör till saken	31
1.2.5 Bevisvärdering och rättstillämpning	31
1.3 De processuella reglernas giltighet i tid och rum	33
1.4 Civilprocessens rättskällor i nationell processrätt	34
1.4.1 Kort historik	34
1.4.2 Förarbeten	38
1.4.3 Rättsfallssamlingar	38
1.4.4 Övriga rättskällor	39
1.4.5 Internationellt	40
1.5 Några viktiga begrepp	50
1.5.1 Yrkandet	50
1.5.2 Vad kan åberopas till stöd för ett yrkande?	52
1.6 Principerna för rättegångens anordnande	53
1.6.1 Förhandlingsprincipen	53
1.6.2 Dispositionsprincipen	54
1.6.3 Officialprincipen	54
1.6.4 Bevisvärderingen – bevisöverenskommelser	59
1.6.5 Rättstillämpningen – jura novit curia	60
1.7 Muntlighet, omedelbarhet, koncentration och offentlighet	65
1.8 Grundläggande garantier	67
Kap. 2 Metod	69
2.1 Karakteristiken av RB:s regler	69
2.1.1 Definitioner och exempel	70
2.1.2 Fakultativa och obligatoriska regler	71
2.1.3 Tvingande och dispositiva regler	74
2.1.4 Parternas och rättens faktiska inflytande	76
2.2 Kompletterande eller alternativa klassifikationer	78
2.2.1 Målrelaterade och instrumentella regler	78
2.2.2 Successiva och konsumerande regler	79
2.2.3 Beskrivande regler	80
2.2.4 Svagt sanktionerade regler	81
2.2.5 Regler för förfarandet eller processmaterialet	81
2.3 Civilprocessens funktioner	82
2.3.1 Processen är ett institutionellt samtal	82
2.3.2 Processen är ett system	83
2.3.3 Processen som risk	85
2.3.4 Målsättningar för och krav på en processordning	89
2.3.5 Handlungsdirigering och konfliktlösning	92
2.3.6 Ekelöfs teori om Handlungsdirigering	92
2.3.7 Kännetecken på Handlungsdirigering visavi konfliktlösning	93
2.3.8 Utrymmet för Handlungsdirigering i det enskilda fallet	96
2.4 Teleologisk metod	101
2.4.1 Ändamål, syfte, funktion	104

2.4.2 Ändamålet med processuella stadganden	104
2.5 Praktisk argumentation	108
2.5.1 Rättskällorna	108
2.5.2 Tolkning av rättsfall	109
2.5.3 Monism, sammanvägning eller exclusion?	111
2.5.4 Några avslutande synpunkter	113
Kap. 3 Rättsskipningens organisation och aktörer	115
3.1 Inledning	115
3.2 Specialdomstolar och vissa nämnder	116
3.2.1 Arbetsdomstolen	120
3.2.2 Marknadsdomstolen	121
3.2.3 Patentbesvärsträtten	123
3.2.4 Miljödömsstolarna	124
3.2.5 Fastighetsdomstol	125
3.2.6 Hyres- och arrendenämnder	125
3.2.7 Sjörättsdomstol	127
3.2.8 Tryckfrihets- och yttrandefrihetsmål	127
3.2.9 Domstolsliknande nämnder	128
3.3 Övrig specialprocess	128
3.3.1 Betalningsföreläggande och handräckning	128
3.3.2 Familjerättsliga mål	130
3.3.3 Konkurs	137
3.3.4 Domstolsärenden	139
3.4 Administrationen av domstolarna	141
3.5 Administrationen inom domstolarna	142
3.6 Domare	143
3.6.1 Domarkarriären	143
3.6.2 Behörighet	147
3.7 Skiljande från tjänsten, disciplinåtgärder	151
3.8 Tillsyn	153
3.9 Rättegångsombud	154
3.9.1 Rättegångsfullmakt	155
3.9.2 Rättegångsbiträde	158
3.10 Advokatväsendet	159
3.10.1 Behörighet	159
3.10.2 Rättigheter och skyldigheter	161
3.10.3 Disciplinåtgärder	161
3.11 Kronofogdemyndigheten	162
Kap. 4 Jurisdiktion	165
4.1 Inledning	165
4.1.1 Forumreglernas karaktär – terminologi	165
4.2 Nationell kompetens	166
4.2.1 Saklig kompetens – översikt	166
4.3 Forumreglerna	169
4.3.1 Forum domicilii	170
4.3.2 Forum arresti	171
4.3.3 Forum rei sitæ beträffande lös egendom	172
4.3.4 Forum contractus	173
4.3.5 Forum negotii	173
4.3.6 Forum contractus än en gång	174
4.3.7 Forum administrationis	175
4.3.8 Forum delicti	175
4.3.9 Konsumentmål	176
4.3.10 Forum hereditatis	176
4.3.11 Forum rei sitæ beträffande fast egendom	177
4.3.12 Forum prorogati	179
4.3.13 Hänvisning	179
4.3.14 Överlämnande	180
4.3.15 Huvud- och bikrav – forum connexitatis	181

4.3.16 Översikt av de olika reglerna	182
4.4 Internationell jurisdiktion	184
4.4.1 Konvention saknas	184
4.4.2 Konvention finns	184
4.4.3 Bryssel I-förordningen	185
Kap. 5 Parterna och deras talan	199
5.1 Parts- och processbehörighet, talerätt	199
5.1.1 Partsbehörighet	199
5.1.2 Processbehörighet	202
5.1.3 Talerätt	202
5.2 Parternas talan, olika slag av talan	205
5.2.1 Fullgörelse- och fastställsetalan	207
5.2.2 Fastställsetalan rörande prejudicialfrågor	213
5.2.3 Talan om rättsgestaltande dom	214
5.3 Ändring av talan	215
5.3.1 Tillåtna ändringar av yrkandet	215
5.3.2 Ändringar av grunden, inskränkning av talan	218
5.4 Kumulation (förening av mål)	220
5.4.1 Ett eller flera mål	220
5.4.2 Ursprunglig kumulation	222
5.4.3 Efterföljande kumulation	223
5.4.4 Anspråket framställs invändningsvis	226
5.4.5 Mellankommande part	227
5.4.6 Regressförhållanden	227
5.4.7 Fakultativ kumulation	228
5.4.8 Gemensamma förutsättningar för kumulation	229
5.5 Vårdslös eller försumlig processföring	230
5.5.1 Straff	230
5.5.2 Kostnadssanktion	231
5.5.3 Preklusion av nya omständigheter eller bevis	232
5.5.4 Nedsättning av begärt arvode	242
5.5.5 Vite	242
5.5.6 Hämtning	243
Kap. 6 Rättegången i första instans	245
6.1 Anhängiggörandet av talan	245
6.1.1 Vad skall stämningsansökningen innehålla?	246
6.1.2 Yrkandet	246
6.1.3 Grunderna	247
6.1.4 Bevisuppgifterna	249
6.2 Åtgärder i anledning av ofullständig eller bristfällig stämningsansökan	252
6.3 Delgivning	253
6.3.1 Ordinär delgivning	254
6.3.2 Särskild postdelgivning	255
6.3.3 Stämningmannadelgivning	255
6.3.4 Kungörelsedelgivning.	255
6.3.5 Delgivning utomlands	256
6.4 Registrering hos domstolen	257
6.5 Förberedelse	258
6.5.1 Telefonsammanträde	260
6.5.2 Videokonferens	261
6.5.3 Förberedelsens effektivitet	261
6.6 Sanningsprincipen	262
6.7 Materiell processledning	262
6.7.1 Några hållpunkter för processledningen	263
6.7.2 Materiell processledning beträffande rättsfrågor	266
6.7.3 Tidsplan	269
6.7.4 Frågeförteckning	269
6.7.5 Skriftlig sammanfattning av parternas ståndpunkter	270
6.8 Förlikning	271

6.8.1 Faktorer att beakta	272
6.9 Huvudförhandling	275
6.9.1 Huvudförhandling i förenklad form	275
6.9.2 Ordinär huvudförhandling	276
6.10 Domförhet – allmänt	277
6.10.1 Domförhetsreglerna	278
6.11 Sakframställning, bevisupptagning och plädering	281
6.11.1 Sakframställning	282
6.11.2 Bevisupptagning	283
6.11.3 Plädering	284
6.12 Utevaro	285
6.12.1 Dispositiva mål	285
6.12.2 Skriftligt fordringsbevis – specialregel	287
6.12.3 Summarisk prövning	288
6.12.4 Rättsmedel	288
6.12.5 Indispositiva mål	289
6.13 Avgörande på handlingarna	289
 Kap. 7 Avgörandet	 291
7.1 Överläggning och omröstning	291
7.2 Olika slags domar	294
7.2.1 Deldom	295
7.2.2 Mellandom	296
7.2.3 Stadfäst förlikning enligt 17:6	299
7.3 Formella krav på domen	300
7.4 Rättskraftens objektiva utsträckning	301
7.4.1 Inledning	301
7.4.2 Begreppet saken – grunden förändras men yrkandet är detsamma	302
7.4.3 Nya yrkanden framställs i process nr 2	306
7.4.4 Särskilt om rättsföljden	310
7.4.5 Kumulativa yrkanden	315
7.4.6 Prejudiciell betydelse	316
7.4.7 Bevisverkan	317
7.4.8 Bevisverkan eller prejudiciell betydelse?	318
7.4.9 Kvittning, treskodom med mera	324
7.5 Rättskraftens subjektiva utsträckning	325
7.6 Litispendens	329
7.7 Rättskraftsgenombrott	331
7.8 Tolkning, rättelse, komplettering och omprövning av dom	333
7.8.1 Tolkning	333
7.8.2 Rättelse	334
7.8.3 Komplettering	334
7.8.4 Omprövning	335
 Kap. 8 Processen i hovrätt och Högsta domstolen	 337
8.1 Inledning	337
8.2 Vissa termer	338
8.3 Rättegången i hovrätt	341
8.3.1 Överklagande	342
8.3.2 Klagorätt förutsätter att avgörandet varit till nackdel för klaganden	345
8.3.3 Vad skall överklagandet av en dom innehålla?	348
8.3.4 Förberedelse i hovrätten	354
8.3.5 Tilltrosparagrafen i 50:23 RB	357
8.4 Domförhet	361
8.5 Gången av huvudförhandlingen i hovrätten	361
8.6 Undanröjande och återförvisning	363
8.6.1 Inverkan på målets utgång – olika slags fel	364
8.6.2 När kan ett fel utan väsentlig olägenhet avhjälpas i hovrätten?	366
8.6.3 Undanröjande och återförvisning utan rättegångsfel	367
8.6.4 Handläggningen av ett återförvisat mål	368
8.7 Avgörande på handlingarna i hovrätten	369

8.8 Rättegången i Högsta domstolen	371
8.8.1 Inledning	371
8.8.2 Domförhet	373
8.9 Förutsättningar för prövningstillstånd	374
8.9.1 Begränsat prövningstillstånd	375
8.9.2 Hänskjutande av prejudikatfråga	378
8.10 Extraordinära rättsmedel	378
8.10.1 Resning	378
8.10.2 Återställande av försutten tid	385
8.10.3 Klagan över domvilla	385
Kap. 9 Incidenter	389
9.1 Invändning om rättegångshinder	389
9.2 Invändning om rättens behörighet	392
9.3 Invändning om jäv	394
9.4 Intervention	396
9.5 Återkallelse av erkännande	398
9.6 Återkallelse av talan	398
9.7 Återtagande av medgivande	400
9.8 Hinder och uppskov	400
9.8.1 Hinder för huvudförhandling	400
9.8.2 Uppskov	403
9.9 Partssuccession	404
9.10 Vilandeförklaring	405
9.11 Laga förfall	409
Kap. 10 Allmänt om bevisning – bevisföringen	413
10.1 Bevisningens föremål	413
10.2 Omständigheter som gör bevisupptagning onödig	415
10.3 Processformer med mera som utesluter muntlig bevisning	417
10.4 Otillåtet anskaffad bevisning	417
10.5 RB 35:5	419
10.6 Robusthet	422
10.7 Åberops- och bevisbörda	423
10.8 Bevisföringen	425
10.8.1 Behörighet att vittna	425
10.8.2 Inskränkningar i vittnesplikten	426
10.8.3 Förfarandet vid upptagande av vittnesbevisning	428
10.8.4 Förhöret	430
10.8.5 Upptagande av vittnesbevisning utom huvudförhandling	435
10.8.6 Skriftliga vittnesattester	436
10.8.7 Telefonförhör	439
10.8.8 Förhör med part	440
10.8.9 Skriftligt bevis	442
10.8.10 Materiell edition	452
10.8.11 Bevisning genom syn	453
10.8.12 Sakkunnigbevisning	454
10.8.13 Bevisning till framtida säkerhet	455
Kap. 11 Bevisvärdering, bevisbörda och beviskrav	459
11.1 Inledning	459
11.1.1 Bevisvärde- och temametoden	460
11.2 Den statistiskt/matematiska förebilden	462
11.2.1 Förebilden passar ej	463
11.2.2 Kritik	470
11.3 Bevisvärdering är en form av kunskapsbaserad rättstillämpning	478
11.3.1 Vad är ett bevis?	480
11.4 Bedömningar	483
11.4.1 Bilbesiktningen	483
11.4.2 I skolan	484
11.4.3 Simhopp	484

11.4.4 Gemensamma nämnanre	484
11.5 Erfarenhetssatserna och kontexten	487
11.5.1 Normer och deras betydelse	488
11.5.2 Normpåverkan i praxis med mera – några exempel	491
11.6 Det rationella beteendet – en utgångspunkt	493
11.7 Nyckelordet är test	494
11.8 Återkomsten av en legal bevisteori?	494
11.8.1 Finns det egentligen någon avgörande skillnad mellan bevisvärdering och rättstillämpning?	497
11.9 Bevisbördan	500
11.9.1 Inledning	500
11.9.2 Presumtioner	502
11.9.3 Delad bevisbörda för ett och samma rättsfaktum?	503
11.10 Beviskravet, vad är det?	505
11.10.1 Sanningsmodellen	506
11.10.2 Jämförelsemodellen	509
11.10.3 Konstant eller flexibelt beviskrav – det så kallade rationella beviskravet	513
Kap. 12 Rättegångskostnader	519
12.1 Rättsskydd och rättshjälp	519
12.1.1 Vissa skillnader mellan rättshjälp och rättsskydd	520
12.1.2 Rättshjälp	521
12.1.3 Några synpunkter på rättshjälpsreformen	529
12.2 Rättegångskostnadsregleringen i 18 kap. RB	531
12.2.1 Inledning	531
12.2.2 Vilka kostnader ersätts som rättegångskostnader?	533
12.2.3 Huvudregeln om den tappandes kostnadsansvar	536
12.2.4 Första undantaget från huvudregeln	536
12.2.5 Andra och tredje undantaget från huvudregeln	537
12.2.6 Begränsad ersättning för visst fall	539
12.2.7 Parterna ömsom vinner och förlorar	540
12.2.8 Kostnadsansvar vid avvisning och avskrivning	541
12.2.9 Parterna förlikas	542
12.2.10 Försumlig processföring	542
12.2.11 Kostnaderna skall ersättas av flera medparter	544
12.2.12 Kostnadsansvaret vid partssuccession och intervention	544
12.2.13 Vissa fall av solidarisk betalningsskyldighet	545
12.2.14 Handläggningen	545
12.2.15 Kostnadsansvaret i högre rätt	546
Kap. 13 Processuella säkerhetsåtgärder och verkställighet	549
13.1 Säkerhetsåtgärder	549
13.1.1 RB 15:1	549
13.1.2 RB 15:2	553
13.1.3 RB 15:3	554
13.1.4 RB 15:4	555
13.2 Säkerhet	556
13.3 Handläggningen	557
13.4 Överklagande	558
13.5 Verkställighet av inländska domar	559
13.5.1 Överklagande	564
13.6 Erkännande och verkställighet av utländska domar	565
13.6.1 Konvention saknas	565
13.6.2 Erkännande och verkställighet enligt Bryssel I-förordningen	565
Kap. 14 Processuell metod – fallstudier	571
14.1 Inledning	571
14.2 Ny bevisning i hovrätten	572
14.3 Återkallelse av överklagande efter avskrivningsbeslut – materiell processledning	577
14.4 Om åberopandet	581
14.5 Fastställsetalan	587

14.6 Mål eller ärende?	596
14.7 Edition	601
Kap. 15 Alternativ tvistlösning	611
15.1 Skiljeförfarande	611
15.2 Skiljeavtalet	612
15.3 Skiljemännen	618
15.4 Förfarandet	622
15.5 Skiljedomen	627
15.6 Skiljedoms ogiltighet och upphörande av skiljedom	632
15.7 Skiljedomskostnaderna	636
15.8 Forumfrågor och talefrister	639
15.9 Internationella förhållanden	640
15.10 Erkännande och verkställighet av skiljedom	645
15.11 Medling	648
15.12 Strategier när tvist uppkommit	651
15.13 Medlarens roll	657
15.14 Medlingens olika faser	659
15.15 Preliminära arrangemang	660
15.16 Inträde i tvisten	661
15.17 Öppningsanföranden av parterna	662
15.18 Insamling av information	664
15.19 Identifikation av de tvistiga frågorna och upprättandet av agenda	664
15.20 Diskussion av de tvistiga frågorna	667
15.21 Generering av lösningsförslag och lösningsstrategier	668
15.22 Köpsläende och förhandling	674
15.23 Överenskommelse och avslutning	675
15.24 Etiska frågor	676
15.25 Domstolsanknuten medling enligt RB 42:17	678
15.26 The Green Paper	687
Källförteckning	689
Rättsfallsregister	709
Nytt juridiskt arkiv (NJA)	709
Rättsfall från hovrätterna (RH)	716
Avgöranden av EG-domstolen	718
Avgöranden av Europadomstolen	720
Citerade lagrum ur RB	721
Sakregister	727